

Plán péče o přírodní památku Rašeliniště pod Pětirozcestím

© foto: Josef Kučera

**na období
2021–2030**

Plán péče je odborný a koncepční dokument ochrany přírody, který na základě údajů o dosavadním vývoji a současném stavu zvláště chráněného území navrhuje opatření na zachování nebo zlepšení stavu předmětu ochrany ve zvláště chráněném území a na zabezpečení zvláště chráněného území před nepříznivými vlivy okolí v jeho ochranném pásmu. Plán péče slouží jako podklad pro jiné druhy plánovacích dokumentů a pro rozhodování orgánů ochrany přírody. Pro fyzické ani právnické osoby není závazný. Realizaci plánu péče zajišťuje orgán ochrany přírody příslušný ke schválení péče, a to v součinnosti s vlastníky a nájemci dotčených pozemků postupy podle § 68 zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny, v platném znění.

Obsah

1. Základní údaje o zvláště chráněném území.....	1
1.1 Základní identifikační údaje	1
1.2 Údaje o lokalizaci území v rámci územně správního členění ČR	1
1.3 Vymezení území podle současného stavu katastru nemovitostí.....	1
1.4 Výměra území a jeho ochranného pásma	2
1.5 Překryv území s jiným typem ochrany	2
1.6 Kategorie IUCN.....	2
1.7 Předmět ochrany ZCHÚ	2
1.7.1 Předmět ochrany ZCHÚ podle zřizovacího předpisu.....	2
1.7.2 Předmět ochrany – současný stav	3
1.8 Cíl ochrany	4
2. Rozbor stavu zvláště chráněného území s ohledem na předmět ochrany	5
2.1 Popis území a charakteristika jeho přírodních poměrů	5
2.1.1 Stručný popis území a jeho přírodních poměrů	5
2.1.2 Přehled zvláště chráněných a významných ohrožených druhů rostlin a živočichů.....	8
2.1.3 Výčet a popis významných přirozených disturbančních činitelů působících v území v minulosti a současnosti.....	9
2.2 Historie využívání území a zásadní pozitivní i negativní vlivy lidské činnosti v minulosti a současnosti.....	10
2.3 Související plánovací dokumenty, správní akty a opatření obecné povahy.....	11
2.4 Současný stav zvláště chráněného území a přehled dílčích ploch.....	11
2.4.1 Základní údaje o lesích na lesních pozemcích.....	11
2.5 Souhrnné zhodnocení stavu předmětů ochrany, výsledků předchozí péče, dosavadních ochrannářských zásahů do území a závěry pro další postup	11
2.6 Stanovení prioritních zájmů ochrany území v případě jejich možné kolize	13
3. Plán zásahů a opatření.....	14
3.1 Výčet, popis a lokalizace navrhovaných zásahů a opatření v ZCHÚ	14
3.1.1 Rámcové zásady péče o ekosystémy a jejich složky nebo zásady jejich jiného využívání	14
3.1.2 Podrobný výčet navrhovaných zásahů a činností v území.....	15
3.2 Zásady hospodářského nebo jiného využívání ochranného pásma včetně návrhu zásahů a přehledu činností	15
3.3 Zaměření a vyznačení území v terénu.....	15
3.4 Návrhy potřebných administrativně-správních opatření v území.....	16
3.5 Návrhy na regulaci rekreačního a sportovního využívání území veřejností	16
3.6 Návrhy na vzdělávací a osvětové využití území	16
3.7 Návrhy na průzkum či výzkum a monitoring předmětu ochrany území	16
4. Závěrečné údaje	18
4.1 Předpokládané orientační náklady hrazené orgánem ochrany přírody podle jednotlivých zásahů (druhů činností).....	18
4.2 Použité podklady a zdroje informací	18
4.3 Seznam používaných zkratk.....	19
4.4 Podklady pro plán péče zpracoval	20
5. Přílohy	20

1. Základní údaje o zvláště chráněném území

1.1 Základní identifikační údaje

evidenční číslo: 860
kategorie ochrany: přírodní památka
název území: Rašeliniště pod Pětirozcestím
druh právního předpisu, kterým bylo území vyhlášeno: usnesení
orgán, který předpis vydal: Rada ONV Rychnov nad Kněžnou
číslo předpisu: 189
datum platnosti předpisu: 5. 7. 1984
datum účinnosti předpisu: 5. 7. 1984

1.2 Údaje o lokalizaci území v rámci územně správního členění ČR

kraj: Královéhradecký
okres: Rychnov nad Kněžnou
obec s rozšířenou působností: Rychnov nad Kněžnou
obec s pověřeným obecním úřadem: Rychnov nad Kněžnou
obec: Zdobnice
katastrální území: Velká Zdobnice

Příloha:

M1 – Orientační mapa s vyznačením území

1.3 Vymezení území podle současného stavu katastru nemovitostí

Zvláště chráněné území:

Katastrální území: 792641, Velká Zdobnice

Číslo parcely podle KN	Číslo parcely podle PK nebo jiných evidencí	Druh pozemku podle KN	Způsob využití pozemku podle KN	Výměra parcely celková podle KN (m ²)	Výměra parcely v ZCHÚ (m ²)
2126/10 část		lesní pozemek		3 744 158	5 269
Celkem					5 269

V současném stavu katastru nemovitostí leží území PP na části parcely 2126/10.

Rozloha chráněného přírodního výtvaru uvedená ve zřizovacím dokumentu činí 5 363 m², vyhlášen byl podle hranic parcely č. kat. 2025 uvedené v sáhovém pozemkovém katastru. Tato parcela již v katastru nemovitostí zanikla (není uvedena v současném katastru nemovitostí, ale pouze v pozemkovém katastru, jako parcela zjednodušené evidence). Rozloha PP po digitalizaci původního zákresu činí 5 269 m². Hranice PP podle aktuálního zákresu kopírují hranice původní parcely.

Ochranné pásmo:

Ochranné pásmo není vyhlášené, je jím tedy dle § 37 zákona č. 114/1992 Sb. pás do vzdálenosti 50 m od hranice MZCHÚ.

Příloha:

M2 – Katastrální mapa se zákresem ZCHÚ a jeho ochranného pásma

1.4 Výměra území a jeho ochranného pásma

Druh pozemku	ZCHÚ plocha v ha	Vyhlášené OP plocha v ha	Způsob využití pozemku	ZCHÚ plocha v ha
lesní pozemky	0,5269	-		
vodní plochy	-	-	zamokřená plocha	-
			rybník nebo nádrž	-
			vodní tok	-
trvalé travní porosty	-	-		
orná půda	-	-		
ostatní zemědělské pozemky	-	-		
ostatní plochy	-	-	neplodná půda	-
			ostatní způsoby využití	-
zastavěné plochy a nádvoří	-	-		
plocha celkem	0,5269	-		

1.5 Překryv území s jiným typem ochrany

národní park:	-
chráněná krajinná oblast (včetně zóny):	Orlické hory, II. zóna
překryv s jiným typem ochrany:	CHOPAV Orlické hory, lokální biocentrum územního systému ekologické stability C20 Pod Pěticestím
mezinárodní statut ochrany:	-
<u>Natura 2000</u>	
ptačí oblast:	-
evropsky významná lokalita:	-

1.6 Kategorie IUCN

IV – území pro péči o stanoviště/druhy

1.7 Předmět ochrany ZCHÚ

1.7.1 Předmět ochrany ZCHÚ podle zřizovacího předpisu

Předmět ochrany nebyl při vyhlášení chráněného přírodního výtvaru (CHPV) definován. Lokalita je ve vyhlášovacím předpise charakterizována jako typické svahové rašeliniště v dynamickém vývoji s několika trhlínovými rašelinnými jezírky s typickou hodnotnou florou vzácných a ohrožených druhů.

1.7.2 Předmět ochrany – současný stav

A. ekosystémy

ekosystém	podíl plochy v ZCHÚ (%)	popis ekosystému	kód předmětu ochrany*
přechodová rašeliniště (biotop R2.3)	63	Svahové přechodové rašeliniště svazu <i>Sphagno-Caricion canescentis</i> . Gerža (2019b) vymezil tři typy: ve dvou z nich převažují druhově chudé porosty s nezapojeným bylinným patrem, ve kterém mají převahu šáchorovité rostliny s bohatě vyvinutým mechovým patrem s dominancí rašeliníků (<i>Sphagnum</i> spp.) a místy hojněji s ploníky (<i>Polytrichum</i> spp.) a třetí typ, kde mechové patro schází. V horních partiích rašeliniště se často objevují přechody k jiným typům vegetace. Společenstva osidlují silně podmáčené plochy (v případě lokality svah s pramennými vývěry) na minerálně chudém substrátu. Na lokalitě pohybem rašelinného substrátu po svahu vznikají ojediněle trhlinová, vrstevnicová drobná jezírka. Vyskytuje se zde mj. prstnatec Fuchsův (<i>Dactylorhiza fuchsii</i> subsp. <i>fuchsii</i>)	c
nevápnitá mechová slatiniště (biotop R2.2)	19	Porosty slatinných luk na kyselejších substrátu s převahou ostřice obecné a/nebo ostřice prosové (<i>Carex nigra</i> , <i>C. panicea</i>). Mechové patro je vyvinuto slaběji nebo chybí, v hojnějším počtu jsou zastoupeny dvouděložné byliny (i druhy typické zejména pro vlhké pcháčové louky). Často se objevují přechody k jiným typům vegetace. Těžiště výskytu tu má prstnatec májový (<i>Dactylorhiza majalis</i>).	c
vlhké pcháčové louky (biotop T1.5)	18	Asociace <i>Scirpetum sylvatici</i> (asi 11 %) a další nevyhraněná vegetace sv. <i>Calthion palustris</i> (7 %). Tvoří časté přechody do vegetace okolních biotopů. Porosty s převahou skřípiny lesní (<i>Scirpus sylvaticus</i>) a dalších druhů typických pro tento biotop.	c

*kód předmětu ochrany:

c = další významný ekosystém nebo jeho složka, který je navržen k doplnění mezi předměty ochrany ZCHÚ (viz i kap. 3.4)

1.8 Cíl ochrany

A. ekosystémy

ekosystém	cíl ochrany	indikátory cílového stavu
přechodová rašeliniště (biotop R2.3)	<p>zachování biotopu přechodového rašeliniště ve stávající rozloze a o stejné kvalitě, tj.</p> <ul style="list-style-type: none"> - s trhlinovými jezírky - bez invazních druhů cévnatých rostlin - bez náletu dřevin - s potlačením expanzivních druhů cévnatých rostlin 	<ul style="list-style-type: none"> - rozloha biotopu min. 63 % plochy PP - zachování vodního režimu lokality včetně trhlinových jezírek - výskyt typických druhů daného biotopu, např. suchopýr pochvatý a s. úzkolistý (<i>Eriophorum vaginatum</i> a <i>E. angustifolium</i>) - dlouhodobý výskyt prstnatce Fuchsova (<i>Dactylorhiza fuchsii</i>) v počtu jedinců až nižších desítek jedinců - absence dřevin a invazních druhů cévnatých rostlin - nerozrůstající se populace expanzivních třtin (<i>Calamagrostis</i> spp.), starčku Fuchsova (<i>Senecio fuchsii</i>) aj.
nevápnitá mechová slatiniště (biotop R2.2)	<p>zachování biotopu nevápnitého mechového slatiniště ve stávající rozloze a o stejné kvalitě, tj.</p> <ul style="list-style-type: none"> - s výskytem významných druhů cévnatých rostlin - bez invazních druhů cévnatých rostlin - bez náletu dřevin 	<ul style="list-style-type: none"> - rozloha biotopu min. 19 % plochy PP - zachování vodního režimu lokality - výskyt typických druhů daného biotopu včetně významných druhů (z šáchorovitých rostlin především ostřice; z dalších druhů např. vrbovka bahenní (<i>Epilobium palustre</i>) a prstnatec májový (<i>Dactylorhiza majalis</i>; min. vyšší desítky jedinců) - absence dřevin a invazních druhů cévnatých rostlin
vlhké pcháčové louky (biotop T1.5)	<p>zachování biotopu vlhké pcháčové louky o stejné kvalitě, tj. bez výskytu invazních druhů cévnatých rostlin a bez přítomnosti dřevin, s minimálním zastoupením expanzivních druhů cévnatých rostlin</p>	<ul style="list-style-type: none"> - rozloha biotopu min. 18 % plochy PP (pokud nedojde ke zmenšení představující rozšíření biotopů R2.2 a/nebo R2.3) - výskyt typických druhů vlhkých pcháčových luk jako pcháč bahenní (<i>Cirsium palustre</i>), kohoutek luční (<i>Lychnis flos-cuculi</i>), skřípina lesní (<i>Scirpus sylvaticus</i>) aj. - absence dřevin a invazních druhů cévnatých rostlin - zanedbatelné množství expanzivních druhů cévnatých rostlin

2. Rozbor stavu zvláště chráněného území s ohledem na předmět ochrany

2.1 Popis území a charakteristika jeho přírodních poměrů

2.1.1 Stručný popis území a jeho přírodních poměrů

Svahové rašeliniště s pramennými vývěry, s vegetací charakteristickou především pro přechodová rašeliniště, se nachází v lesním komplexu (PLO 25 Orlické hory) na svazích hlavního hřebtu Orlických hor v pramenné oblasti toku Říčky. Jeho nadmořská výška je přibližně 895–907 m.

Geomorfologie, geologie a pedologie

Dle geomorfologického členění se lokalita nachází v subprovincii Krkonošsko-jesenická soustava – Orlická podsoustava, v celku Orlické hory, v podcelku Deštenská hornatina, na rozhraní okrsků Orlický hřbet a Orlické rozsochy (zdroj: CENIA). Rašeliniště se rozkládá na JJZ ukloněném svahu o sklonu ca 10–15°. Geologické podloží tvoří horniny proterozoické (starohorní), s různě silným variským přepřacováním (břidlice, fylity, svory až pararuly) (zdroj: CENIA). Půdním typem je glej s mělkou vrstvou rašeliny.

Hydrologické a klimatické poměry

Rašeliniště se nachází v pramenné oblasti toku Říčky. Plocha rašeliniště je převážně silně zvodnělá s pramennými vývěry extrémně nevápnité vody. Na ploše rašeliniště se vzácně vytvářejí drobná jezírka orientovaná po vrstevnici. Ta vznikají pohybem půdního horizontu po svahu. V minulosti byla některá uměle zvětšena.

Klimaticky se lokalita nachází v chladné oblasti CH6. Průměrný srážkový úhrn během roku dosahuje 1000–1200 mm (ve vegetačním období čítá 600–700 mm, v zimním 400–500 mm), počet dní se sněhovou pokrývkou je 120–140, průměrné denní teploty v lednu jsou 4–5 °C, v červenci 14–15 °C (Quitt 1971, 1975).

Fytogeografické poměry a potenciální vegetace

Z fytogeografického hlediska náleží území do fytogeografické oblasti oreofytika, okresu 95 Orlické hory, podokresu 95a Český hřeben (Skalický 1988). Dle mapy potenciální přirozené vegetace ČR (Neuhäuslová a kol. 1998) je oblast řazena do zóny květnatých bučin. Vzhledem k lokálním ekologickým podmínkám lze na lokalitě rekonstruovat potenciální vegetaci podmačených či rašelinných smrčín.

Flóra

Na lokalitě proběhlo v minulosti několik botanických průzkumů. Floristickou inventarizaci zde provedli Martínková (1985), Faltys (1991), Kučera (1986), Gerža (2019a), vegetaci se zde zabýval Gerža (2012, 2019b). V roce 2019 zde byl proveden bryologický průzkum (Manukjanová et al. 2019). Byla sem vedena také botanická exkurze v rámci Floristického minikurzu Východočeské pobočky ČBS v roce 2003 (Kučera 2003a, 2003b).

Flóra lokality je velice chudá, odpovídá však charakteru lokality. Převažujícím typem je vegetace přechodových rašelinišť s nízkými ostřicemi asociace *Carici echinatae-Sphagnetum* Soó 1944. Bylinné patro je zde nízké a nezapojené, s převahou šáchorovitých rostlin. Těmi zde jsou především ostřice ježatá (*Carex echinata*), obecná (*C. nigra*) a suchopýr úzkolistý (*Eriophorum angustifolium*). Suchopýr úzkolistý převládá zejména na vlhčích místech a jako první zarůstá tůňky. Vzácněji se vyskytuje i suchopýr pochvatý (*Eriophorum vaginatum*). Z chráněných rostlin zde rostou pouze prstnatec májový pravý (*Dactylorhiza majalis* subsp. *majalis*) a prstnatec Fuchsův pravý (*Dactylorhiza fuchsii* subsp. *fuchsii*). Vzácně byl nalezen i

jejich kříženec prstnatec Braunův (*Dactylorhiza ×braunii*) (Gerža 2019a). V porostech se objevují i trávy nízkého vzrůstu – zejména psineček výběžkatý (*Agrostis stolonifera*), tomka vonná (*Anthoxanthum odoratum*), kostřava červená (*Festuca rubra*) a smilka tuhá (*Nardus stricta*). Z bylin jsou hojnější mochna nátržník (*Potentilla erecta*), přeslička lesní (*Equisetum sylvaticum*), violka bahenní (*Viola palustris*) nebo sedmikvítek evropský (*Trientalis europaea*).

Na menší ploše má vegetace charakter mezotrofní rašelinné louky s ostřicí obecnou (asociace *Caricetum nigrae* Braun 1915) neboli nevápnité mechové slatiniště. Ta se liší bohatěji vyvinutým bylinným patrem (pokryvnost až 100 %), nízkou pokryvností mechového patra a častější přítomností bylin – např. pcháč bahenní (*Cirsium palustre*), vrbovka bahenní (*Epilobium palustre*), svízel slatinný (*Galium uliginosum*), kozlík dvoudomý (*Valeriana dioica*). Společenstvu dominuje ostřice obecná (*Carex nigra*).

V západním cípu rezervace se nachází porosty s převahou skřípiny lesní (*Scirpus sylvaticus*), které odpovídají asociaci *Scirpetum sylvatici* a nevyhraněné porosty při krajích lokality, zejména v severní části. Zde rostou i expanzní druhy jako třtina chloupkatá (*Calamagrostis villosa*), medyněk měkký (*Holcus mollis*), starček Fuchsův (*Senecio ovatus*) či psineček výběžkatý (*Agrostis stolonifera*), jejichž populace s pravidelným kosením poklesla (cf. Gerža 2019a), avšak objevila se zde třtina křovištní (*Calamagrostis epigejos*).

V ochranném pásmu při silnici roste plavuň vidlačka (*Lycopodium clavatum*) (2018 not. Mruzíková).

Mimo druhy uvedené v tabulce 2.1.2 jsou z lokality v 90. letech udávány i výskyty zvláště chráněných druhů prha arnika (*Arnica montana*), ostřice Davallova (*Carex davalliana*) a upolín nejvyšší (*Trollius altissimus*). Při pozdějších průzkumech (a náhodných šetřeních) však nebyly na rašeliništi znovu pozorovány. Gerža (2019a) zde výskyt ostřice zpochybňuje, neboť jde o kalcifitní druh (vyskytující se na místech s bohatým výskytem vápníku), upolín považuje za vyhynulý a u arniky historický údaj více nekomentuje. Protěž norská (*Gnaphalium norvegicum*) a kýchavice bílá Lobelova (*Veratrum album* subsp. *lobelianum*) jsou druhy, které se na ploše rašeliniště patrně nevyskytovaly, ale mohou růst v OP (protěž u cesty, kýchavice v lesních porostech).

Mechové patro je na ploše rašeliniště zpravidla silně vyvinuto s pokryvností blízkou až 100 %.

V severní části lokality tvoří dominantu mechového patra rašelínky – rašelíník odchylný (*Sphagnum flexuosum*) a r. oblý (*S. teres*) společně s mechy – klamonožka bahenní (*Aulacomnium palustre*), bařinatka nažloutlá (*Straminergon stramineum*) a měřík vyvýšený (*Plagiomnium elatum*). V severozápadním cípu lokality je zjevná mírná eutrofizace stanoviště, rostou zde spíše luční druhy tolerující zvýšený obsah živin – károvka hrotitá (*Calliergonella cuspidata*), baňatka potoční (*Brachythecium rivulare*) a drábík stromkovitý (*Climacium dendroides*). Ve střední a jižní části rašeliniště se nachází řada mokravých pramenišť, tůňek a stružek, kde nejčastěji rostou rašelínky – r. křivolistý (*Sphagnum fallax*) a r. jednostranný (*S. subsecundum*) a mechy srpnatka bezkruhá (*Sarmentypnum exannulatum*) a vlahovka prameništní (*Philonotis fontana*). V okrajových partiích podél lesa roste poměrně hojně rašelíník pobřežní (*Sphagnum riparium*), na sušších odrostlejších mikrostanovištích také rašelínky – r. statný (*S. russowii*) a r. Girgensohnův (*S. girgensohnii*) (Manukjanová et al. 2019).

Z taxonů, které nejsou považovány za ohrožené, ale vyžadující pozornost, zde rostou například játrovka křehutka bledá (*Chiloscyphus pallescens*) nebo mechy baňatka Mildeova (*Brachythecium mildeanum*), klanozubka bahenní (*Dichodontium palustre*), měřík vyvýšený (*Plagiomnium elatum*) či rokýtek vlhkomilný (*Pseudocampyllum radicale*) (Manukjanová et al. 2019).

Houby

V době přípravy tohoto plánu péče probíhal mykologický průzkum, jehož předběžné výsledky sdělila Tejklová (2020 pís. sd.). Byly zde prozatím nalezeny pouze běžné druhy rašelinišť.

V okrajích lokality v podmáčených částech byla v minulosti zaznamenána čapulka bahenní (*Mitrella paludosa*) (Gerža 2010).

Fauna

Zoologické průzkumy některých skupin brouků, denních motýlů a pavouků zde provedli Křivan a Jelínek (2011). Pavouky dále studoval Čapek (2013, 2015a, 2015b). Průzkum savců (mimo letouny) zde provedl v roce 2019 Lemberk J. a průzkum letounů ve stejném roce pak Lemberk V. V prvních letech trvání tohoto plánu péče by se měl uskutečnit monitoring vážek, ev. dalšího vodního hmyzu.

Při arachnologickém průzkumu zde byly zjištěny např. druhy křížák skvostný (*Aculepeira ceropegia*), zápledník tmavý (*Clubiona reclusa*), slíďák mokřadní (*Pardosa amentata*), s. menší (*P. pullata*) a s. zemní (*Trochosa terricola*). Ze zajímavějších druhů např. plachetka makadlová (*Agyneta cauta*), křížák Sturmův (*Araneus sturmi*), pavučenky háková (*Drepanotylus uncatus*), p. mokřadní (*Gongylidiellum vivum*) a p. štěrbinovitá (*Notioscopus sarcinatus*), dále slíďák štětinatý (*Trochosa spinipalpis*) nebo plachetnatka Kochova (*Walckenaeria kochi*).

Z brouků zde byli pozorováni tesařík *Evodinus clathratus* (Čapek 2013) či nosatec *Trachodes hispidus* (druh zachovalejších lesních biotopů (Křivan et Jelínek 2011)).

Z významnějších druhů obratlovců se zde vyskytují čolek horský (*Ichthyosaura alpestris*), ještěrka živorodá (*Zootoca vivipara*) nebo zmije obecná (*Vipera berus*) a v lesním lemu kolem rašeliniště hnízdí např. linduška lesní (*Anthus trivialis*) či pěnice černohlavá (*Sylvia atricapilla*). Vyskytuje se zde i rozšířenější skokan hnědý (*Rana temporaria*). Lemberk J. (2019) zde pozoroval při lovu kunu lesní (*Martes martes*). Lemberk V. (2019) zde zjistil při lovu několik běžnějších druhů netopýrů. Lokalita je čteně využívána jelení zvěří k pastvě a také jako kaliště.

2.1.2 Přehled zvláště chráněných a významných ohrožených druhů rostlin a živočichů

druh	kategorie podle vyhlášky č. 395/1992 Sb.	stupeň ohrožení*	popis biotopu druhu v ZCHÚ a aktuální početnost nebo vitalita populace, další poznámky
cévnaté rostliny			
prstnatec Fuchsův pravý (<i>Dactylorhiza fuchsii</i> subsp. <i>fuchsii</i>)	§3	NT	16 rostlin roztroušeně při JV okraji PP na ploše cca 1 ar (GERŽA 2019a)
prstnatec májový pravý (<i>Dactylorhiza majalis</i> subsp. <i>majalis</i>)	§3	NT	vlhké pcháčové a rašelinné louky, 94 kvetoucích a desítky sterilních rostlin (GERŽA 2019a)
ostřice rusá (<i>Carex flava</i>)	-	NT	plocha u JZ hranice PP a ojediněle i jinde (GERŽA 2019a)
vrbovka bahenní (<i>Epilobium palustre</i>)	-	NT	po celé ploše PP mimo plochy přechodového rašeliniště s hojným suchopýrem pochvatým (<i>Eriophorum vaginatum</i>) (GERŽA 2019a).
mechorosty			
baňatka Mildeova (<i>Brachythecium mildeanum</i>)	-	LC-att	v JZ cípu rašeliniště (Manukjanová et al. 2019)
křehutka bledá (<i>Chiloscyphus pallescens</i>)	-	LC-att	ve vlhkých místech (Manukjanová et al. 2019)
klanozubka bahenní (<i>Dichodontium palustre</i>)	-	LC-att	pouze v jednom místě mokřavého prameniště (50.24491598°N, 16.43420996°E) (Manukjanová et al. 2019)
měřík vyvýšený (<i>Plagiomnium elatum</i>)	-	LC-att	roztroušeně po celé ploše (Manukjanová et al. 2019)
rokýtek vlhkomilný (<i>Pseudocampyllum radiale</i>)	-	LC-att	roztroušeně na vhodných místech (Manukjanová et al. 2019)
savci			
netopýr rezavý (<i>Nyctalus noctula</i>)	§2	-	jedinci (Lemberk V. 2019)
netopýr severní (<i>Eptesicus nilssonii</i>)	§2	-	jedinci (Lemberk V. 2019)
netopýr vousatý/Brandtův (<i>Myotis mystacinus/Brandti</i>)	§2	-	jedinci (Lemberk V. 2019)
obojživelníci a plazi			
čolek horský (<i>Ichthyosaura alpestris</i>)	§2	VU	trhlinová jezírka (Gerža 2010)
zmije obecná (<i>Vipera berus</i>)	§1	VU	náhodná pozorování (not. Čapek)
ještěrka živorodá (<i>Zootoca vivipara</i>)	§2	NT	náhodné pozorování 2 jedinců v r. 2020 (not. Mruzíková)
hmyz			
kovařík <i>Aplotarsus incanus</i>	-	NT	spíše vzácně (Křivan et Jelínek 2011)
perleťovec dvanáctitečný (<i>Boloria selene</i>)	-	NT	hojně (Křivan et Jelínek 2011)
krasec lesní (<i>Buprestis rustica</i>)	-	VU	vzácně (Křivan et Jelínek 2011)
dřepčík <i>Chaetocnema sahlbergii</i>	-	EN	vzácný druh zachovalých vlhkých a rašelinných luk (Křivan et Jelínek 2011)
vodomil <i>Crenitis punctatostrata</i>	-	NT	druh otevřených horských rašelinišť (Křivan et Jelínek 2011)

*stupeň ohrožení dle vyhlášky: §1 – druh kriticky ohrožený, §2 – druh silně ohrožený, §3 – druh ohrožený; dle červených seznamů ČR: EN – ohrožený druh, NT – téměř ohrožený druh, VU – zranitelný druh (Grulich et Chobot 2017, Hejda et al. 2017, Chobot et Němec 2017), LC-att – taxon neohrožený, ale vyžadující pozornost (Kučera et al. 2012)

druh	kategorie podle vyhlášky č. 395/1992 Sb.	stupeň ohrožení*	popis biotopu druhu v ZCHÚ a aktuální početnost nebo vitalita populace, další poznámky
hmyz			
okáč černohnědý (<i>Erebia ligea</i>)	-	NT	hojně (Křivan et Jelínek 2011)
peřejník <i>Eubria palustris</i>	-	VU	druh zachovalých lučních prameništ, nejvýše položená lokalita v ČR (Křivan et Jelínek 2011)
pětiproužník <i>Helophorus arvernensis</i>	-	NT	hojně (Křivan et Jelínek 2011)
kovařík <i>Hypnoidus riparius</i>	-	NT	vzácně (Křivan et Jelínek 2011)
okáč ječmínkový (<i>Lasiommata maera</i>)	-	NT	vzácně (Křivan et Jelínek 2011)
bázlivec <i>Luperus viridipennis</i>	-	EN	hojně (Křivan et Jelínek 2011)
nosatec <i>Notaris aterrima</i>	-	NT	vzácně (Křivan et Jelínek 2011)
tesařík <i>Pterostichus rufitarsis cordatus</i>	-	NT	vzácný a velmi lokální druh horských lesů (Křivan et Jelínek 2011)
mandelinka <i>Sclerophaedon carniolicus</i>	-	EN	druh horských luk (Křivan et Jelínek 2011)
pavouci			
plachetnatka makadlová (<i>Agyneta cauta</i>)	-	NT	středně hojný (ČAPEK 2015a, 2015b)
křížák Sturmuš (<i>Araneus sturmi</i>)	-	NT	velmi hojný (ČAPEK 2015a, 2015b)
pavučenka háková (<i>Drepanotylus uncatus</i>)	-	NT	středně hojný, významný druh (ČAPEK 2015a, 2015b)
skálovka podkorní (<i>Gnaphosa montana</i>)	-	VU	středně hojný (ČAPEK 2015a, 2015b)
pavučenka mokřadní (<i>Gongylidiellum vivum</i>)	-	NT	středně hojný (ČAPEK 2015a, 2015b)
pavučenka šterbinovitá (<i>Notioscopus sarcinatus</i>)	-	NT	středně hojný, významný druh (ČAPEK 2015a, 2015b)
slíďák štětinatý (<i>Trochosa spinipalpis</i>)	-	NT	velmi hojný, subdominantní druh (ČAPEK 2015a, 2015b)
plachetnatka Kochova (<i>Walckenaeria kochi</i>)	-	NT	středně hojný, subcedentní druh (ČAPEK 2015a, 2015b)

*stupeň ohrožení dle červených seznamů ČR: EN – ohrožený, NT – téměř ohrožený, VU – zranitelný (Hejda et al. 2017, Řezáč et al. 2015)

2.1.3 Výčet a popis významných přirozených disturbančních činitelů působících v území v minulosti a současnosti

a) abiotické disturbanční činitele

Základním abiotickým činitelem je zde voda. V horní polovině území se nachází několik menších prameništ, v dolní polovině pak drobná jezírka orientovaná po vrstevnici. Ta vznikají pohybem půdního horizontu po svahu dolů. V posledních letech, kdy je v zimě malá sněhová pokrývka, která brzo na jaře roztaje, dochází při pozdějších holomrazech k zamrzání půdního povrchu a tím k jeho narušování. To ale představuje pro biotopy území spíše pozitivní vliv.

Negativně se může na okraji území projevit případný vývrát stromů u okraje lesa, který bude ponechán dlouhou dobu na místě. Negativně se mohou projevit i v poslední době suchá léta, kdy dlouhodobě málo vody může ovlivnit vegetaci území.

b) biotické disturbanční činitele

Na území rezervace je značná aktivita jelení zvěře. Prameniště, ale především trhlínová jezírka, používají hojně jako kaliště. Nicméně disturbance, které zde působují, mají spíše pozitivní vliv na lokalitu.

2.2 Historie využívání území a zásadní pozitivní i negativní vlivy lidské činnosti v minulosti a současnosti

a) ochrana přírody

Území se nachází ve II. zóně CHKO Orlické hory (překryv s CHOPAV Orlické hory) a je součástí lokálního biocentra ÚSES Pod Pěticestím. Bylo vyhlášeno v roce 1984 usnesením ONV Rychnov nad Kněžnou jako chráněný přírodní výtvar. S novým zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, přešlo do kategorie přírodní památka (a to i navzdory negativnímu zhodnocení Faltysse z r. 1991, který navrhoval její zrušení pro absenci významných druhů během jím provedeného inventarizačního průzkumu).

b) lesní hospodářství

Ačkoliv není území přírodní památky geodeticky odděleno od okolních lesních pozemků, není lesnický nijak využíváno. Gerža (2010) se domnívá, že podmínkou vzniku rašeliniště bylo smýcení původního lesa (pravděpodobně podmačené smrčiny) na silně podmačeném místě. Vzhledem k extrémním podmínkám byla obnova lesa velmi obtížná (ať umělá či přirozená) a plocha tak byla zřejmě ponechána víceméně samovolnému vývoji. Gerža také v roce 2010 pozoroval, že náletové smrčky v ploše rašeliniště měly ošetřený terminál proti okusu. Na ploše rašeliniště však není žádoucí další rozvoj dřevin.

Negativně se může na okraji území projevit případný vývrát stromů u okraje lesa, který bude ponechán dlouhou dobu na místě.

c) zemědělské hospodaření

Zemědělsky není tato plocha využívána. Hájek (2000) se domníval, že zde v minulosti pravděpodobně probíhala pastva, což je ale nepravděpodobné (Gerža 2010). S cílem zachování předmětu ochrany zde od roku 2011 hospodaření iniciuje orgán ochrany přírody.

d) myslivost

Na území přírodní rezervace se nachází honitba 5213606079 – Kolowratské lesy (Honitby ČR). Myslivecky není plocha přírodní památky nijak záměrně využívána. V okrajích lesa se nenachází žádné myslivecké zařízení. Využívá ji zvěř především k pastvě a některé druhy i jako kaliště. Rytí černé zvěře je pozorováno velmi sporadicky, neboť lokalita je pro tuto zvěř položená příliš vysoko v horách.

Potenciálním negativním jevem může být vybudování mysliveckého posedu a sypání krmiva do prostoru rašeliniště, jak se to už několikrát stalo v jiných místech CHKO Orlické hory.

e) rekreace a sport

Území není rekreačně či sportovně využíváno a zpřístupnění rezervace není z hlediska zachování předmětu ochrany žádoucí.

Po lesní silničce nad přírodní památkou prochází žlutá turistická stezka. U ní byla v roce 2014 umístěna informační tabule s informacemi o území.

2.3 Související plánovací dokumenty, správní akty a opatření obecné povahy

- CHOPAV Orlické hory – nařízení vlády ČSR č. 40/1978 Sb. ze dne 19. 4. 1978
- LHP pro LHC č. 508704, Kolowratské lesy Rychnov nad Kněžnou, platnost: 1. 1. 2011 – 31. 12. 2020
- ÚP Zdobnice z r. 2009, změna č. 1 (vydána 9. 3. 2011, datum účinnosti 24. 3. 2011), změna č. 2 zatím neschválena, změna č. 3 (vydána 18. 12. 2017, datum účinnosti 3. 1. 2018)
- ÚSES – území je součástí lokálního biocentra Pod Pětirozcestím o celkové rozloze 6,7 ha

2.4 Současný stav zvláště chráněného území a přehled dílčích ploch

2.4.1 Základní údaje o lesích na lesních pozemcích

Přírodní lesní oblast	25 – Orlické hory
Lesní hospodářský celek / zařizovací obvod	Kolowratské lesy Rychnov nad Kněžnou, kód LHC 508704
Výměra LHC (zařizovacího obvodu) v ZCHÚ (ha)	0,54 ha
Období platnosti LHP (LHO)	1. 1. 2011 – 31. 12. 2020
Organizace lesního hospodářství	Správa Kolowratských lesů Rychnov nad Kněžnou

Zvláště chráněné území se nachází na lesní půdě, ale les není předmětem ochrany. Jedná se o evidované bezlesí a proto další tabulky a přílohy týkající se lesních pozemků nejsou v plánu péče obsaženy, resp. jsou v podobě určené pro nelesní plochy. Dle porostního členění lesa má plocha rašeliniště označení 80 B 106.

Přílohy:

T1 – Popis dílčích ploch a objektů na lesním pozemku s evidovaným bezlesím a výčet plánovaných zásahů v nich

M3 – Mapa dílčích ploch a objektů

2.5 Souhrnné zhodnocení stavu předmětů ochrany, výsledků předchozí péče, dosavadních ochranných zásahů do území a závěry pro další postup

A. ekosystémy

V prvních letech po vyhlášení bylo území ponecháno bez zásahů. Zemědělsky není tato plocha využívána. Aby zde nedocházelo k šíření expanzních druhů cévnatých rostlin, ev. docházelo k eliminaci náletových dřevin, je od roku 2011 na ploše rašeliniště prováděno kosení. To se uskutečňuje více méně pravidelně po částech – jeden rok se pokosí a uklidí horní část lokality, druhý rok dolní část a třetí rok se nekosí vůbec. Pokosená hmota je ukládána na hromady v okraji lesa na třech vybraných místech zvolených tak, aby nedocházelo k eutrofizaci rašeliniště. Ve srážkově příznivějších letech však vydatně narostlá hmota ztěžuje kosení v následující sezóně, a protože intenzivnější seč neohroží předmět ochrany, navrhuje se nově rozložení seče v rámci jednoho roku.

Výčet provedených zásahů:

1999 – zvětšení vodních ploch

2011, 2012 – pokosení poloviny plochy rašeliniště a úklid pokosené hmoty

2014, 2015, 2016, 2018 a 2019 – pokosení a vyhrabání poloviny plochy rašeliniště a úklid pokosené hmoty

ekosystém:	T1.5 vlhké pcháčově louky	
indikátory cílového stavu	aktuální hodnoty indikátorů a zhodnocení stavu a trendu vývoje ekosystému ve vztahu k provedené péči a působícím vlivům	
rozloha biotopu min. 18 % plochy PP	v minulém plánu péče byl hodnocen pouze výskyt rašelinných biotopů (zaujímajících asi 70 % plochy PP), takže srovnání rozlohy biotopu není možné	
	stav:	neznámý
	trend vývoje:	neznámý
výskyt typických druhů vlhkých pcháčově luk jako pcháč bahenní kohoutek luční, skřípina lesní aj.	druhy charakteristické pro T1.5 se v PP vyskytují, nicméně Gerža (2019b) vegetaci hodnotí jako méně reprezentativní vzhledem k častým přechodům k jiným typům vegetace	
	stav:	dobrý
	trend vývoje:	setrvalý
absence dřevin a invazních druhů cévnatých rostlin	výskyt invazních druhů cévnatých rostlin nebyl zaznamenán, nálety dřevin se ojediněle objevují, ale při kosení jsou eliminovány	
	stav:	dobrý
	trend vývoje:	setrvalý
zanedbatelné množství expanzivních druhů cévnatých rostlin	expanzivní druhy se na ploše rašeliniště vyskytují, ale s pravidelnou sečí ustoupily (Gerža 2019b)	
	stav:	dobrý
	trend vývoje:	zlepšený

ekosystém:	R2.2 nevápnitá mechová slatiniště	
indikátory cílového stavu	aktuální hodnoty indikátorů a zhodnocení stavu a trendu vývoje ekosystému ve vztahu k provedené péči a působícím vlivům	
rozloha ekosystému (min. 19 %)	plocha ekosystému se oproti minulému plánu péče výrazněji nezměnila (Gerža 2010 uvádí 20 %, přičemž rozdíl může být způsobem zaokrouhlením % podílu)	
	stav:	dobrý
	trend vývoje:	setrvalý
výskyt typických druhů daného biotopu, včetně např. vrbovky bahenní <i>Epilobium palustre</i>	druhy charakteristické pro R2.3 se v PP vyskytují včetně vrbovky bahenní	
	stav:	dobrý
	trend vývoje:	setrvalý
zachování vodního režimu lokality	přes vývoj počasí v posledních letech, zvláště pak srážkové deficity, se zdá, že lokalita zatím nemá větší problém se zachováním vodního režimu	
	stav:	dobrý
	trend vývoje:	setrvalý
absence dřevin	nálety dřevin se ojediněle objevují, ale při kosení jsou eliminovány	
	Stav:	dobrý
	trend vývoje:	zlepšující se
absence invazních druhů cévnatých rostlin	výskyt invazních druhů cévnatých rostlin nebyl zaznamenán	
	stav:	dobrý
	trend vývoje:	setrvalý
zachování populace prstnatce májového (<i>Dactylorhiza majalis</i>) - pravidelný výskyt v počtu min. vyšší desítky jedinců	pravidelným kosením se populace druhu zlepšila – v r. 2019 zde bylo pozorováno 94 kvetoucích jedinců a desítky sterilních (Gerža 2019a), zatímco Faltyssem (1991) zde nebyl pozorován vůbec; roli zde hraje pravděpodobně také mezisezónní populační dynamika druhu, proto je zapotřebí dlouhodobý monitoring	
	stav:	dobrý – pravděpodobně zvyšující se v posledních letech
	trend vývoje:	pravděpodobně zvyšující se, ale nutno pravidelně monitorovat

ekosystém:	R2.3 přechodová rašeliniště	
indikátory cílového stavu	aktuální hodnoty indikátorů a zhodnocení stavu a trendu vývoje ekosystému ve vztahu k provedené péči a působícím vlivům	
rozloha ekosystému (min. 63 %)	plochu ekosystému se podařilo udržet až mírně zlepšit započítáním pravidelného managementu kosením (minulý plán péče uvádí rozlohu biotopu 50 %)	
	stav:	dobrý
	trend vývoje:	setrvalý
výskyt typických druhů daného biotopu	Gerža (2019b) hodnotí jako <i>jednu z nejzachovalejších a největších lokalit vegetace přechodového rašeliniště v Orlických horách</i> ; bez výraznějších známek degradace	
	stav:	dobrý
	trend vývoje:	setrvalý
zachování vodního režimu lokality včetně trhlínových jezírek	přes vývoj počasí v posledních letech, zvláště pak srážkové deficity, se zdá, že lokalita zatím nemá větší problém se zachováním vodního režimu	
	stav:	dobrý
	trend vývoje:	setrvalý
absence dřevin a invazních druhů cévnatých rostlin	výskyt invazních druhů nebyl zaznamenán, nálety dřevin se ojediněle objevují, ale při kosení jsou eliminovány	
	stav:	dobrý
	trend vývoje:	setrvalý
nerozrůstající se populace expanzivních třtin (<i>Calamagrostis</i> spp.), starčku Fuchsova aj.	díky pravidelnému kosení (od r. 2011) došlo k oslabení šíření starčku Fuchsova, ale v současné době byl zaznamenán výskyt třtiny křovištní, kterou je zapotřebí monitorovat a případně cíleně zasáhnout	
	stav:	dobrý
	trend vývoje:	zlepšující se/setrvalý – u starčku, neznámý u třtiny křovištní
pravidelný výskyt prstnatce Fuchsova (<i>Dactylorhiza fuchsii</i>) v počtu jedinců až nižších desítek jedinců	přestože Faltysem (1991) zde nebyl druh pozorován vůbec, populace se jeví jako poměrně stabilní (nicméně situaci stěžuje přítomnost křížence prstnatce Braunova (<i>Dactylorhiza × braunii</i>) v populaci) – v r. 2019 zde bylo pozorováno 19 kvetoucích jedinců (Gerža 2019a)	
	stav:	dobrý
	trend vývoje:	pravděpodobně setrvalý, nutno pravidelně monitorovat

2.6 Stanovení prioritních zájmů ochrany území v případě jejich možné kolize

Prioritním zájmem z hlediska ochrany přírody je zachování vodního režimu a trofie prostředí jakožto nezbytné podmínky pro existenci nelesní rašeliništní vegetace. Kolize se zájmy předmětu ochrany nejsou předpokládány.

3. Plán zásahů a opatření

3.1 Výčet, popis a lokalizace navrhovaných zásahů a opatření v ZCHÚ

3.1.1 Rámcové zásady péče o ekosystémy a jejich složky nebo zásady jejich jiného využívání

a) péče o ekosystémy na lesním pozemku s evidovaným bezlesím

typ managementu: KOSENÍ

Provádět každoroční dělené kosení bezlesí na lesním pozemku (tj. biotopy T1.5, R2.2 a R2.3) včetně pokosení/vyřezávání náletu.

→ upřesňující podmínky:

- optimálně jeden rok pokosit přibližně jednu polovinu plochy v červnu, druhou polovinu mezi 15. 7. a 31. 8., druhý rok plochy prostřídat; suboptimálně pokosit jednu polovinu PP jeden rok a další polovinu v roce následujícím (seč provádět mezi 15. 7. a 31. 8.), avšak pokud možno vždy kosit plochy s výskytem expanzivních druhů
- v případě šíření expanzivních druhů provádět na zasažené ploše seč častěji v červnovém termínu, pokud je to možné (viz dále v textu k redukci těchto druhů)
- kosení provádět kosou nebo křovinořezem, případně lehkou mechanizací (těžká mechanizace je zcela nevhodná)
- odstraněnou hmotu lze s ohledem na výskyt zvláště chráněných plazů ponechávat po stranách PP mimo plochu vlastního rašeliniště (na stávajících třech hromadách, aby nedocházelo k eutrofizaci této plochy)

typ managementu: ODSTRANĚNÍ (NÁLETŮ) DŘEVIN

Dřeviny by měly být průběžně eliminovány v průběhu kosení. Pokud by však vlivem absence hospodaření došlo k odrostu náletů, je žádoucí jejich odstranění.

→ upřesňující podmínky:

- vyřezávky/kácení provádět v období vegetačního klidu, nejlépe v podzimních a zimních měsících (od 1. 11. do 31. 3.)
- vytěženou hmotu neštěpkovat na ploše rašeliniště, nejlépe odvézt z území PP, v menším množství lze ponechat klest na hromadě v OP po stranách rašeliniště tak, aby nedocházelo k negativnímu ovlivnění bezlesí

typ managementu: ODSTRANĚNÍ INVAZNÍCH DRUHŮ

V současné době se na lokalitě nevyskytují invazní druhy cévnatých rostlin. V případě, že by zde byly zavlečeny, je nezbytné provést nutná opatření k jejich likvidaci dle běžných postupů v CHKO.

→ upřesňující podmínky:

- v případě pohybu na lokalitě v době květu zvláště chráněných druhů rostlin dbát opatrnosti, aby nedocházelo k jejich zbytečnému poškozování
- vytrhané/pokosené rostliny odvážet mimo území PP, včetně jejího OP

typ managementu: REDUKCE EXPANZIVNÍCH A RUDERÁLNÍCH DRUHŮ

V současné době by k potlačování těchto nežádoucích druhů mělo postačovat kosení dle výše uvedeného schématu (nutno pravidelně monitorovat). V případě, že by se např. některý druh třtiny (*Calamagrostis* spp.) více rozšířil, bylo by vhodné potlačit jej častější sečí (lokálně), pokud by tím nedošlo ke kolizi s výskytem zvláště chráněných druhů, příp. je možné využít introdukci poloparazitického kokrhele *Rhinanthus* spp. (nutno vyzkoušet, zda to bude účelné)

→ upřesňující podmínky:

- v případě introdukce kokrhele postupovat dle běžných postupů – tzn. zasaženou plochu (pravděpodobně sušší partie T1.5) na podzim pokosit, rozrušit drn, vysít semínka (v případě kokrhele menšího *Rhinanthus minor* nutno předem sesbírat na horách, případně zvážít výsev kokrhele luštěnce *R. alectorolophus*) a následně oplořit (opatření proti zvěři, pro kterou je druh velice atraktivní)

b) péče o populace a biotopy rostlin a hub

Navrhovaný způsob managementu je vhodný pro biotopy a populace chráněných a vzácných druhů rostlin. Inventarizační průzkum hub právě probíhá → vzhledem k nedostatku dat není možné zhodnotit vliv na tuto skupinu organismů.

c) péče o populace a biotopy živočichů

Navrhovaný způsob managementu negativně neovlivňuje zachování populací obratlovců, především obojživelníků a plazů, kteří se zde vyskytují. Kolize s potřebami bezobratlých živočichů není známa. Vzhledem k charakteru lokality (svahové rašeliniště s tvorbou trhlinových jezírek podporovaných navíc pohybem zvěře) nejsou proto speciální opatření na jejich podporu navrhována a neočekává se potřeba tvorby mělkých tůní, které zde přirozeně vznikají.

Stavy zvěře je potřeba kontrolovat/redukovat, zároveň však není vhodné umisťovat na ploše rašeliniště pozorovatelný a nepřipustný je také v blízkosti přírodní památky umisťovat krmná zařízení pro zvěř.

3.1.2 Podrobný výčet navrhovaných zásahů a činností v území

a) ekosystémy na lesním pozemku s evidovaným bezlesím

Příloha:

T1 – Popis dílčích ploch a objektů na lesním pozemku s evidovaným bezlesím a výčet plánovaných zásahů v nich

M3 – Mapa dílčích ploch a objektů

3.2 Zásady hospodářského nebo jiného využívání ochranného pásma včetně návrhu zásahů a přehledu činností

Lesní porosty v ochranném pásmu ovlivňují charakter památky pouze v jejích okrajových částech, kde mají nepřímý vliv na zachování předmětu ochrany. Zároveň jsou důležité z hlediska vodního režimu lokality. Nepřípustné je hnojení lesních porostů, vápnění, odvodnění a způsob obnovy, který by vedl k velkoplošnému odkrytí rozsáhlejšího území kolem celé památky (cca celý okruh ochranného pásma). Při zpracování těžeb je manipulace se dřevem na území přírodní památky nemožná. V ochranném pásmu pak pouze po konzultaci se Správou CHKO Orlické hory. Je nezbytné používat šetrné těžební a transportní technologie minimalizující poškození půdního povrchu, stromů a přízemní vegetace.

V případě, že se zde vyskytnou invazní druhy cévnatých rostlin, je zapotřebí jejich likvidace, aby nedošlo k jejich následnému rozšíření do plochy rašeliniště.

3.3 Zaměření a vyznačení území v terénu

Označení rezervace hraničníky s malým státním znakem a pruhové značení bylo doplněno v roce 2010. Geometrické zaměření PP nebylo provedeno. Bylo by proto vhodné doplnit jej – vymezení celou plochu bezlesí a oddělit ji od velké parcely v současnosti (2126/10). Pruhové

značení je provedeno při okraji lesa a ze strany od asfaltové lesní cesty nad rezervací. V případě potřeby je nutné značení PP obnovit (aktuálně zejména východní část PP).

3.4 Návrhy potřebných administrativně-správních opatření v území

a) vyhlášovací dokumentace

V okolních lesích (toho času na téže parcele č. 2126/10, k. ú. Velká Zdobnice, ve II. a III. zóně CHKO) mezi PR Pod Zakletým a PR Rašeliniště pod Pětirozcestím se nachází několik dalších různě velkých, různě orientovaných svahových lučních enkláv s bohatou květenou – mj. s výskytem zvláště chráněných druhů rostlin: zdrojovka (*Montia* spp.), tučnice obecná pravá (*Pinguicula vulgaris* subsp. *vulgaris*), prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*), prstnatec Fuchsův (*Dactylorhiza fuchsii*). Hospodaření na velké části z nich (toho času evidované bezlesí v porostních mapách označené 72A101, 80A103, 80A104, 80C513, 80B105 a 80D113) je financováno stejně jako zmíněná ZCHÚ a bylo by vhodné zaštitit všechny tyto dílčí plochy jednou velkou přírodní rezervací. → V případě souhlasu vlastníka rozšířit rezervaci o výše jmenované louky. Při přehlašování rezervace stanovit předmět ochrany ZCHÚ.

b) návrhy potřebných správních rozhodnutí o výjimkách, povoleních nebo souhlasech

Pro realizaci záměrů navrhovaných orgánem ochrany přírody se nepředpokládá potřeba správních rozhodnutí. V případě zavlečení invazních druhů ze skupiny křídlatek (*Reynoutria* spp.) nebo bolševníku velkolepého (*Heracleum mantegazzianum*) nebo jiného druhu cévnatých rostlin, k jehož likvidaci je zapotřebí chemická likvidace, musí být za tímto účelem žádána výjimka z nakládání s chemickými látkami ve II. zóně CHKO.

c) ostatní

Území rezervace je evidované bezlesí na lesním pozemku. V dalším LHP je nutno plochu opět vymezit jako bezlesí.

V případě nového zaměření a oddělení plochy od lesní parcely změnit druh pozemku na vodní plochu, a pokud to bude možné, provést následně odkup nově zaměřeného pozemku (získat jej do vlastnictví Agentury).

3.5 Návrhy na regulaci rekreačního a sportovního využívání území veřejností

Území rašeliniště není sportovně ani rekreačně využíváno a toto využití není ani očekáváno vzhledem k podmáčenému charakteru lokality. Ochranným pásmem, které není vyhlášeno a ze zákona ho tedy představuje pás do 50 m od hranice MZCHÚ, prochází turistická cesta. V případě plánování závodů v orientačním běhu vyjmout území PP z prostoru závodu (zakázaná oblast).

3.6 Návrhy na vzdělávací a osvětové využití území

U cesty nad PP byla umístěna informační tabule. Lze umožnit botanické a jiné exkurze do prostoru PP, nejlépe v doprovodu pracovníka Správy CHKO. Získané údaje využít pro potřeby plánů péče.

3.7 Návrhy na průzkum či výzkum a monitoring předmětu ochrany území

Při běžných terénních šetřeních je vhodné sledovat, zda nedochází k invazi cévnatých rostlin do území, případně k zarůstání lokality. Vhodný by byl také monitoring zvláště chráněných druhů rostlin v intervalu alespoň 1x za dva roky.

V době trvání plánu péče by se měl uskutečnit monitoring vážek, ev. dalšího vodního hmyzu. Bylo by vhodné zopakovat monitoring dalších bezobratlých živočichů (motýli, brouci, pavouci), případně zvážit scházející monitoring měkkýšů.

Na závěr platnosti tohoto plánu péče je vhodné provést nový inventarizační průzkum flóry (včetně bryologického průzkumu) a vegetace, který bude důležitý pro přípravu nového plánu péče a určí, zda prováděné managementové zásahy prospívají předmětu ochrany.

V případě, že by právě probíhající mykologický průzkum indikoval potřebu průzkum zopakovat, doplnit také ten.

4. Závěrečné údaje

4.1 Předpokládané orientační náklady hrazené orgánem ochrany přírody podle jednotlivých zásahů (druhů činností)

Druh zásahu (činnost)	Odhad množství (např. plochy)	Četnost zásahu za období plánu péče	Orientační náklady za období platnosti plánu péče (Kč)
kosení malou mechanizací, křovinořezem nebo kosou, odstranění hmoty mimo lokalitu	0,53 ha	10x	145 000 - 200 000Kč
likvidace náletů	0,3 ha	0-2x	15 000 - 20 000 Kč
pruhové značení na stomech	300 m	1-2x	1 000 Kč
oprava nebo výměna stojanu IT či celé IT	1 ks	1x	11 500 - 23 000 Kč
oprava a/nebo výměna hraničníku	1 ks	1x	1 800 - 3 600 Kč
nové zaměření území		1x	50 000 Kč
likvidace invazních druhů	0-2,78 ha	0-?x	0 - 50 000 Kč
introdukce kokrhele (osivo v případě luštěnce + pokosení vybrané plochy, důkladné vyhrabání až drobné narušení drnu a případné oplocení)	10-100 m ²	1x	250 Kč 1 000 Kč 5 600-56 000Kč
N á k l a d y c e l k e m (Kč)			min. 160 000 Kč*

*podle potřeby zásahů, které zatím nejsou předpokládány (tj. likvidace invazních druhů rostlin, vyřezávka náletů, případně dosévání kokrhele) a s přihlédnutím k aktuálnímu ceníku vycházejícího z tabulky nákladů obvyklých opatření k 14. 2. 2020

Předpokládané orientační náklady jsou stanoveny pouze s ohledem na § 68 odst. 3 zákona č. 114/1992 Sb. Finančně-právní stránka je vždy řešena až před realizací konkrétních zásahů.

4.2 Použité podklady a zdroje informací

- Čapek M. (2013): Analýza araneocenóz vybraných rašelinišť CHKO Orlické hory. – Dipl. pr., Ms. [Depon in: AOPK ČR, Správa CHKO Orlické hory, Rychnov nad Kněžnou].
- Čapek M.. (2015a): Analýza araneocenóz vybraných rašelinišť CHKO Orlické hory. – Acta Mus. Reginaehrad., S. A., Hradec Králové, 35: 35–51.
- Čapek M.. (2015b): Araneologické průzkumy na území CHKO Orlické hory. – Panorama, Hlinné, 23: 3–30.
- Faltys V. (1991): Závěrečná zpráva z botanického inventarizačního průzkumu CHPV Rašeliniště pod Pětirozcestím. – Ms. [Depon in: AOPK ČR, Správa CHKO Orlické hory, Rychnov nad Kněžnou].
- Farkač J., Král D. et Škorpík M. (2005): Červený seznam ohrožených druhů. Bezobratlí. – AOPK ČR, Praha.
- Gerža M. (2010): Plán péče o přírodní památku Rašeliniště pod Pětirozcestím na období 2011– 2020. – Ms. [Depon in: AOPK ČR, Správa CHKO Orlické hory, Rychnov nad Kněžnou].
- Gerža M. (2012): Rašeliniště Orlických hor a jejich podhůří. – Východoč. Sborn. Přírod. – Pr. a Stud., Pardubice, 19:93–124.
- Gerža M. (2019a): Botanický inventarizační průzkum PP Rašeliniště pod Pětirozcestím – flóra. – Závěrečná zpráva, Ms. v pdf [Depon in: AOPK ČR, Správa CHKO Orlické hory, Rychnov nad Kněžnou].
- Gerža M. (2019b): Botanický inventarizační průzkum PP Rašeliniště pod Pětirozcestím – vegetace. – Závěrečná zpráva, Ms. v pdf [Depon in: AOPK ČR, Správa CHKO Orlické hory, Rychnov nad Kněžnou].
- Grulich V. et CHOBOT K. [eds] (2017): Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Cévnaté rostliny. – Příroda 35: 1–178.
- Hájek J. (2000): Plán péče o přírodní památku Rašeliniště pod Pětirozcestím na období r. 2000–2010. – Ms. [Depon in: AOPK ČR, Správa CHKO Orlické hory, Rychnov nad Kněžnou].
- Hejda R., Farkač J. et Chobot K. [eds] (2017): Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Bezobratlí. – Příroda, Praha, 36: 1– 612.
- Chobot K. et Němec M. [eds] (2017): Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Obratlovci. – Příroda, Praha, 34: 1–182.
- Kaplan Z., Danihelka J., Chrtek J. jun., Kirschner J., Kubát K., Štech M. et Štěpánek J. [eds] (2019): Klíč ke květeně České republiky. – Academia, Praha.
- Křivan V. et Jelínek V. (2011): Zoologický průzkum PP Rašeliniště pod Pětirozcestím. – Závěrečná zpráva, Ms. [Depon in: AOPK ČR, Správa CHKO Orlické hory, Rychnov nad Kněžnou].

- Kučera J. (1986): Závěrečná zpráva o inventarizačním průzkumu CHPV Pod Pětirozcestím. – Ms. [Depon in: AOPK ČR, Správa CHKO Orlické hory, Rychnov nad Kněžnou].
- Kučera J. (2003a): Výsledky floristického minikurzu v CHKO Orlické hory 2003 – Zdobnice 12. – 15. 6. 2003. Přírodní památka Rašeliniště pod Pětirozcestím, 13. 6. 2003. – Ms. [Depon in: AOPK ČR, Správa CHKO Orlické hory, Rychnov nad Kněžnou].
- Kučera J. (2003b): Výsledky floristického minikurzu ve Zdobnici. – Orchis, Dobré, 22/2: 1–16.
- Kučera J., Váňa J. et HRADÍLEK Z. (2012): Bryophyte flora of the Czech Republic: update of the checklist and Red List and a brief analysis. – Preslia, Praha, 84: 813–850.
- Lemberk J. (2019): Inventarizační průzkum savců v PP Rašeliniště pod Pětirozcestím. – Závěrečná zpráva, Ms. [Depon in: AOPK ČR, Správa CHKO Orlické hory, Rychnov nad Kněžnou].
- Lemberk V. (2019): Inventarizační průzkum letounů v PP Rašeliniště pod Pětirozcestím. – Závěrečná zpráva, Ms. [Depon in: AOPK ČR, Správa CHKO Orlické hory, Rychnov nad Kněžnou].
- Manukjanová A., Holá E. et Štechová T. (2019): Bryologický inventarizační průzkum (průběžná zpráva) PP Rašeliniště pod Pětirozcestím. – Ms. [Depon in: AOPK ČR, Správa CHKO Orlické hory, Rychnov nad Kněžnou].
- Neuhäuslová Z., Moravec J., Chytrý M., Sádlo J., Rybníček K., Kolbek J. et Jirásek J. (1997): Mapa potenciální přirozené vegetace České republiky 1:500 000. – Botanický ústav AV ČR, Průhonice.
- Quitt E. (1971): Klimatické oblasti Československa. – Studia Geographica 16:1–74.
- Quitt E. (1975): Mapa klimatických oblastí ČSR 1 : 500 000. – Geografický ústav ČSAV, Brno.
- Řezáč M., Kůrka A., Růžička V. et Heneberg P. (2015): Red List of Czech spiders: 3rd edition, adjusted according to evidence-based national conservation priorities. – Biologia, 70 (5): 645–666.
- Skalický V. (1988): Regionálně fytogeografické členění. – In: Hejný S. et Slavík B. [eds] (1997): Květena České republiky 1, pp. 103–121, Academia, Praha.

Tejkllová T. (2020 pís. sd.): Předběžné výsledky mykologického průzkumu v PP Rašeliniště pod Pětirozcestím. + vlastní pozorování pracovníku RP Východní Čechy

internetové zdroje (platné k 29. 6. 2020):

- AOPK ČR (2019): Nálezová databáze ochrany přírody – Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, <http://portal.nature.cz> [on-line databáze]
- CENIA [on-line mapové služby; <https://kontaminace.cenia.cz/>]
- Honitby ČR [on-line databáze; www.eagri.cz/public/app/uhul/MyslMap/]
- Náklady obvyklých opatření MŽP (k 14. 2. 2020) [on-line https://www.mzp.cz/cz/naklady_obvyklych_opatreni_mzp]
- ÚP Zdobnice – <http://www.rychnov-city.cz/zdobnice/ds-1082/archiv=0&p1=1588>

4.3 Seznam používaných zkratk

- AOPK ČR – Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky
- ČGS – Česká geologická služba
- CHKO – Chráněná krajinná oblast
- CHOPAV – chráněná oblast přirozené akumulace vod
- CHPV – chráněný přírodní výtvor
- IT – informační tabule
- IUCN – Světový svaz ochrany přírody
- KN – katastr nemovitostí
- LHC – lesní hospodářský celek
- LHP – lesní hospodářský plán
- MZCHÚ – maloplošné zvláště chráněné území
- ONV – Okresní národní výbor
- OP – ochranné pásmo
- PK – pozemkový katastr
- PLO – přírodní lesní oblast
- PP – přírodní památka
- RP – regionální pracoviště
- ÚP – územní plán
- ZCHD – zvláště chráněný druh
- ZCHÚ – zvláště chráněné území

4.4. Podklady pro plán péče zpracoval

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR – RP Východní Čechy, Správa CHKO Orlické hory (na zpracování se podíleli: Josef Kučera, Mgr. Zuzana Mruzíková a další pracovníci RP – textová část; Ing. Rudolf Remeš – mapové přílohy a vrstvy).

Plán péče není dílem autorským, ale úředním podle § 3 písm. a) zákona č. 121/2000 Sb. (autorský zákon).

5. Přílohy

Tabulky:

Příloha T1 – **Popis dílčích ploch a objektů mimo lesní pozemky a výčet plánovaných zásahů v nich**
(Tabulka ke kapitolám 2.4.1 a 3.1.2).

Mapy:

Příloha M1 – **Orientační mapa s vyznačením území**

Příloha M2 – **Katastrální mapa se zákresem ZCHÚ a jeho ochranného pásma**

Příloha M3 – **Mapa dílčích ploch a objektů**

Vrstvy:

Příloha V1 – **Digitální grafické znázornění průběhu hranic dílčích ploch**

Fotografie: Příloha F1 – **Vybraná fotodokumentace**

Protokol o způsobu vypořádání připomínek, kterým se zároveň plán péče schvaluje

T1 Popis dílčích ploch a objektů na evidovaném bezlesí na lesním pozemku a výčet plánovaných zásahů v nich

označení dílčí plochy	výměra (ha)	stručný popis charakteru plochy nebo objektu a dlouhodobý cíl péče	doporučený zásah	naléhavost	termín provedení	interval provádění
I (JPRL: 80 B 106)	0,5269	porosty charakteru vlhkých pcháčových luk, rašeliništní a slatiništní vegetace Cíl péče: zachování bohatých lučních společenstev s výskytem prstnatic májových a Fuchsových a dalších druhů, minimalizování výskytu expanzivních, případně ruderálních druhů cévnatých rostlin a dřevin, zabránění výskytu a rozšíření invazních druhů cévnatých rostlin	kosení mozaikovitě – 1/2 plochy v dřívějším termínu, druhou 1/2 v pozdějším termínu plochy s výskytem expanzivních druhů zejména z rodu třina (<i>Calamagrostis</i> spp.) kosit každoročně nejpozději do 15.7., pokud nekoliduje s výskytem ZCHD	nutný	polovinu v červnu, druhou od 15. 7. do 31. 8.	každoročně, nejméně tak, aby 1x za 2 roky byla pokosena celá louka
			odstranění náletů za účelem udržení bezlesí (v případě, že by nebyly dostatečně eliminovány při kosení)	nutný	od 1. 11. do 31. 3.	v případě nutnosti
			vysetí kokrhele do ploch s expanzivními druhy trav, v případě, že by se začaly více šířit a nedařilo by se je eliminovat sečí (na podzim po předchozím pokosení plochy, důkladném vyhrabání až drobném narušení drnu), nutno oplotit	doporučený	podzim (po seči)	v případě nutnosti
			v případě výskytu invazních druhů cévnatých rostlin eliminovat jejich výskyt a zabránit tak jejich rozšíření	doporučený	je-li to možné ihned	v případě nalezení

naléhavost – stupně naléhavosti jednotlivých zásahů se uvádí dle následujícího členění:

zásah nutný (nelze odložit, je nutný pro zachování předmětu ochrany)

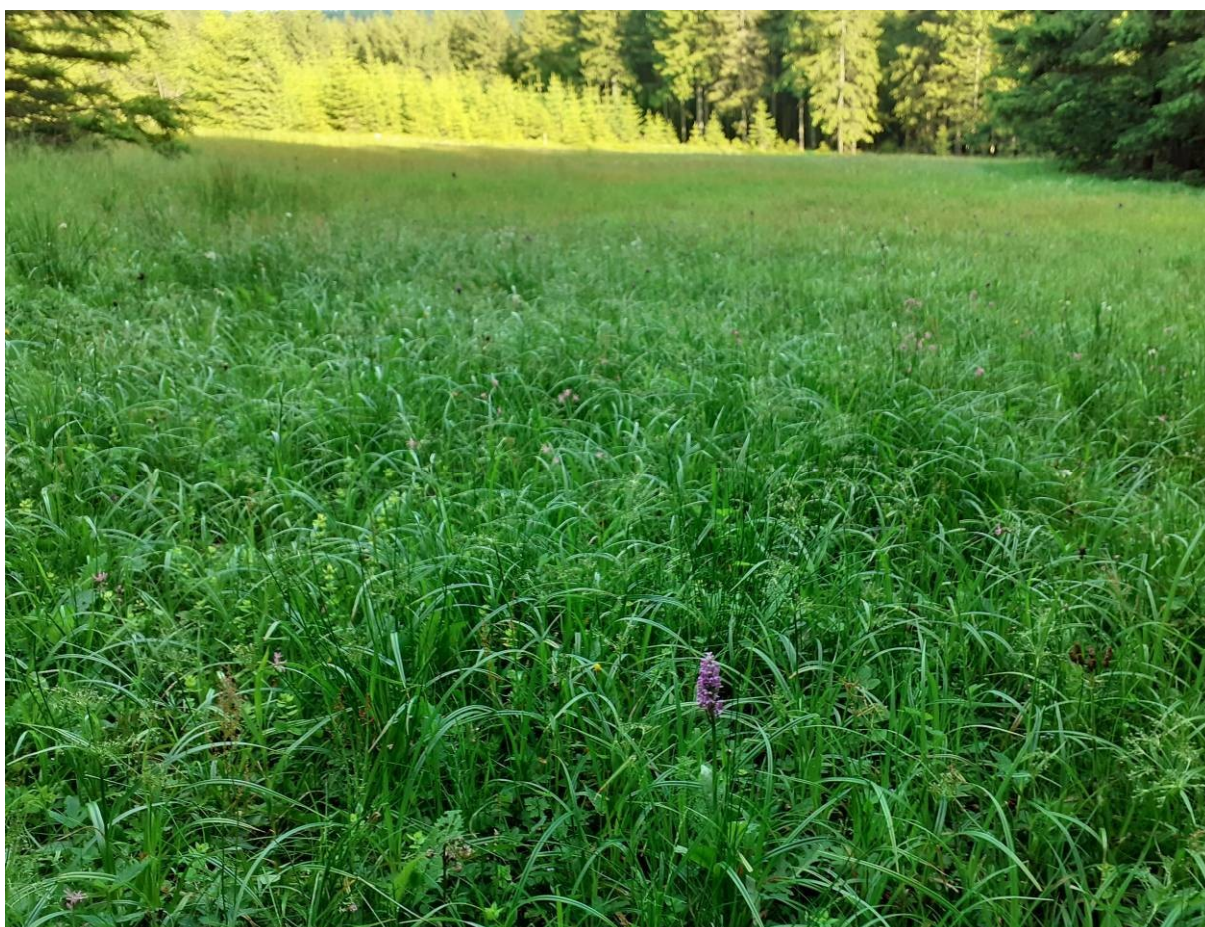
zásah potřebný (momentálně jeho neprovedení neohrožuje existenci předmětu ochrany, protože se zde invazivní druhy cévnatých rostlin nevyskytují, avšak v případě jejich výskytu během trvání PLP nutný)

zásah doporučený (alternativní zásah k dříve navrženému nutnému zásahu)

Obr. 1: horní polovina rašeliniště s četným výskytem šáchorovitých rostlin (foto 23. 6. 2020 Z. Mruzíková)

Obr. 2: pcháčková louka v horní části rezervace v popředí s prstnatcem májovým (foto 23. 6. 2020 Z. Mruzíková)

Obr. 3: tůň v jižní polovině přírodní památky

(foto 23. 6. 2020 Z. Mruziková)

Obr. 4: perleťovec dvanáctitečný na pcháči bahenním

(foto 23. 6. 2020 Z. Mruziková)

Obr. 5: prstnatec Fuchsův

(17. 6. 2019 foto Michal Gerža)

Obr. 6: prstnatec Braunův

(17. 6. 2019 foto Michal Gerža)